

ในการศึกษาค้างนี้ มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาถึงบทบาทของครูที่จัดการเรียนการสอนในระดับชั้นประถมศึกษา เกี่ยวกับการอนุรักษ์และพัฒนาลุ่มน้ำปัตตานี 2) เพื่อศึกษาในเรื่องการจัดการเรียนการสอนทั้งในและนอกหลักสูตร เกี่ยวกับการอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 3) เพื่อค้นพบปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนการสอน เกี่ยวกับการอนุรักษ์และพัฒนาลุ่มน้ำปัตตานี

ผู้ทำการศึกษา ได้กำหนดพื้นที่เป้าหมายไว้ที่โรงเรียนที่อยู่ปลายลุ่มน้ำปัตตานี และต้องอยู่ติดหรืออยู่ใกล้กับลุ่มน้ำเท่านั้น โดยทำการศึกษาจากข้อมูล เอกสาร และสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) จากตัวแทนของโรงเรียนในระดับประถมศึกษา เน้นเฉพาะช่วงชั้นที่ 2 (ป.4 – ป.6) จำนวน 4 โรงเรียนๆละ 4 คน รวม 16 คน ได้แก่ ผู้บริหาร ครูที่ทำหน้าที่หัวหน้าฝ่ายวิชาการ ครูผู้สอน และตัวแทนนักเรียน

ผลการศึกษา

1) ในเรื่องการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรด้านการอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอแม่ลาน อำเภอยะรัง และอำเภอเมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เอื้อประโยชน์อย่างมาก กล่าวคือ เป็นหลักสูตรแกนกลาง ที่มีโครงสร้างที่ยืดหยุ่น เปิดโอกาสให้สถานศึกษาจัดทำสาระการเรียนรู้เป็นรายปี หรือรายภาค โดยให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของแต่ละท้องถิ่น สามารถบูรณาการกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ เช่น วิทยาศาสตร์ ภูมิศาสตร์ เป็นต้น โรงเรียนได้มีการจัดทำหลักสูตรเกี่ยวกับการอนุรักษ์

ทรัพยากรธรรมชาติ มีการจัดทำแผนการสอน และที่สำคัญได้มีการกำหนดเป็นวิสัยทัศน์ไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปีอย่างชัดเจน

2) บทบาทของครูในการจัดการเรียนการสอนที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์และพัฒนาลุ่มน้ำปาดตานีตามหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 นั้น มีโครงสร้างที่ยืดหยุ่น ให้อำนาจแก่ครูในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นและจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียน แต่ครูยังขาดความรู้ ความเข้าใจ เลยทำให้ต้องยึดติดอยู่กับประสบการณ์เดิม คือต้องอาศัยหลักสูตรแกนกลางมาเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนนั่นเอง อย่างไรก็ตามมีการบูรณาการในรายวิชาที่มีความเกี่ยวข้องกัน

3) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนอกหลักสูตร ด้านการอนุรักษ์และพัฒนาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พบว่า ยังไม่มีความชัดเจนนัก เนื่องจากโรงเรียนส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจในเรื่องของการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพราะยังเป็นเรื่องค่อนข้างใหม่สำหรับครูผู้สอนที่อยู่ในถิ่นทุรกันดาร ส่วนการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ส่วนใหญ่ยังจัดอยู่ในรูปของโครงการเท่านั้น และยังไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมตามโครงการอนุรักษ์และพัฒนาแม่น้ำปาดตานีของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า) ซึ่งมีเป้าหมายในการสร้างเครือข่ายในการจัดการสิ่งแวดล้อม

ข้อเสนอแนะ

บทบาทของครูในการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับการอนุรักษ์และพัฒนาลุ่มน้ำปาดตานี มีข้อเสนอแนะอยู่ 2 ประการ คือ

1) **ด้านนโยบาย** รัฐบาลจะต้องให้ความสำคัญ โดยกำหนดเป็นแผนแม่บท มีโครงการรองรับทั้งระดับชาติและระดับท้องถิ่น และจะต้องสนับสนุนงบประมาณ เพื่อให้มีการดำเนินงานตามโครงการอย่างต่อเนื่อง

2) **ด้านการปฏิบัติ** อยากให้โรงเรียนมีการจัดกระบวนการเรียนการสอนให้ครอบคลุมทั้งระบบ มีความชัดเจน และมีความสัมพันธ์ เริ่มตั้งแต่ ปัจจัย กระบวนการ นำไปสู่ผลลัพธ์ ซึ่งถือเป็นขั้นสุดท้าย คือตัวผู้เรียนนั่นเอง

The Three major objectives of the study were 1) to reveal the role of the teachers in creating teaching activities for conserving and developing the Pattani river, 2) to find out how they planned activities in the curriculum and in the extra curriculum concerning the conservation and development of natural resource and the environment, and 3) to identify problems about preparing learning activities related to the conservation and development of the Pattani river.

The target group was the schools located at the end of the Pattani river and also close to the river. The secondary data were collected from related documents and publications. In-depth interview was carried out to collect the primary data from 4 representatives of each elementary school with focus on the second range (Prathom 4 – Prathom 6). The total key informants were 16. They were school administrators, teachers who took charge of academic affairs, teachers who target in normal classes, and student representatives.

The findings were summed up below:

1) The teaching syllabus of conserving and developing natural resources and the environment of the elementary schools in Mae Lan District, Yarung District and Muang District, Pattani Province as specified in the basic education curriculum, B.E. 2544 was very useful. The core curriculum had a flexible structure and provide the schools an opportunity to prepares lessons yearly or in each semester that were in line with the real condition in each locality. The content could be integrated with other subjects, e.g., science, geography and so on. The school

had planned a syllabus on conserving natural resources and the detailed lesson plans. This was clearly stated as vision in the yearly action plan.

2) As the curriculum structure was flexible, the teachers had to play an important role in preparing learning activities concerning the conservation and development of the Pattani river to fit the condition of the locality and in accordance with the school curriculum, B.E. 2544. However, the teachers still lacked a good knowledge and understanding of this matter and were strict to their traditional practice. That is, they depended on the core syllabus in preparing teaching and did not integrate this subject with other subjects.

3) Regarding the extra curriculum activities concerning the conservation and development of natural resources and the environment, the practice was not clear because most schools did not know how to develop activities for this purpose, as this was a new trend for teachers in remote rural areas. Most activities were in the form of projects. The schools did not join the activities had by the project for conserving and developing the Pattani river carried out by National Institute of Development Administration (NIDA), which wanted to build a network for environmental management.

Recommendations

There were two recommendations for teachers to teach about conservation and development of the Pattani river as follows.

1) Policy. The government must give importance to the river conservation and development by putting it in the master plan and setting national and regional projects to deal with the issue, as well as allocating the budget to support the projects to be carried out continuously.

2) Implementation. The school should include the subject into the overall system, starting from the inputs, the process and finally the products, i.e., the students themselves.